

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XX. — Wydana i rozesłana dnia 11. marca 1897.

Treść: № 63. Ustawa o zmianie i uzupełnieniu ustawy przemysłowej.

63.

Ustawa z dnia 23. lutego 1897,

o zmianie i uzupełnieniu ustawy przemysłowej.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

Artykuł 1.

Ze zmianą i uzupełnieniem ustawy przemysłowej (patent cesarski z dnia 20. grudnia 1859, Dz. u. p. Nr. 227, ustawa z dnia 15. marca 1883, Dz. u. p. Nr. 39 i ustawa z dnia 8. marca 1885, Dz. u. p. Nr. 22) wydają się na miejsce paragrafów poniżej oznaczonych, a względnie jako dodatki i uzupełnienia do poszczególnych paragrafów ustawy przemysłowej następujące postanowienia:

§. 99.

Przyjmowanie uczniów.

Uczniów małoletnich przyjmować należy na mocy osobnej umowy, która zawarta być powinna najpóźniej z upływem czasu próby (§. 99 a).

Umowa o naukę może być zawarta ustnie lub piśmiennie; w pierwszym przypadku zawarcie umowy powinno nastąpić przed starszyzną stowarzyszenia, albo, jeżeli majster nie należy do żadnego stowarzyszenia, przed Władzą gminną. W drugim przypadku umowę posłać należy zaraz po zawarciu do starszyny stowarzyszenia, a względnie do Władzy gminnej. W obu zaś przypadkach powinna być zapisana w księdze protokołowej, którą do tego celu należy utrzymywać.

Umowa o naukę jest wolna od stępli i należyłości.

Takowa powinna zawierać:

1. nazwisko i wiek majstra, przemysł, którym się trudni i miejsce pobytu;

2. imię i nazwisko, wiek i miejsce zamieszkania ucznia;

3. imiona i nazwisko, zatrudnienie i miejsce zamieszkania jego rodziców, jego opiekuna lub jakiegokolwiek innego zastępcy ustawowego;

4. datę umowy i czas trwania stosunku umownego;

5. postanowienie, że niezawisłe od wszelkich innych ustawowych obowiązków, ciężących na obu umawiających się stronach, w szczególności przedsiębiorca przemysłowy zobowiązuje się nauczać ucznia kunsztów przemysłu, którego ma go wyuczyć lub kazać uzdolnionemu do tego zastępcy, żeby go nauczał, i że uczeń obowiązany jest pracować pilnie w tym przemyśle.

6. warunki przyjęcia pod względem opłaty za naukę, lub płacy, wyżywienia, odziewania, mieszkania, trwania czasu nauki, tudzież opłaty w stowarzyszeniu od przyjęcia i wyzwolenia.

Najistotniejsze warunki umowy zapisać ma Władza gminna w książce robotniczej.

Przedsiębiorcy przemysłowi, którzy przyjmują uczniów, nie trzymają się tych postanowień stają się winnymi wykroczenia przeciw ustawie przemysłowej.

§. 99 b.

Obowiązki ucznia.

Uczeń obowiązany jest być majstrowi posłuszny, wierny, winien dochowywać tajemnicy, sprawować się pilnie i przyzwolicie i pracować w przemyśle według poleceń majstra.

Uczeń małoletni podlega karności ojcowskiej majstra, którego opieki i pieczołowitości używa.

Uczniowie, którzy nie skończyli jeszcze z dobrym skutkiem przemysłowej nauki dopełniającej lub innej przynajmniej równorzędnej, obowiązani są uczęszczać regularnie do istniejących powszechnych szkół przemysłowych dopełniających (a względnie na kursa przygotowawcze), tudzież do szkół zawodowych dopełniających, a to w sposób przepisany odnośnym planem nauki.

Uczniom, którzy naukę częstokroć i to z własnej winy zaniedbują, może Władza przemysłowa na podstawie doniesienia uczynionego przez dotyczący organ nadzoru szkolnego przedłużyć prawidłowy czas trwania nauki w statucie lub umowie ustanowiony.

Przedłużenie takie czasu nauki może Władza przemysłowa zarządzić także na doniesienie stowarzyszenia, w takim razie, jeżeli uczeń nie zda egzaminu przepisanego w statucie dotyczącego stowarzyszenia.

Jednakże przedłużenie czasu nauki, zarządzane w myśl poprzedzających postanowień, nie może w obu przypadkach wynosić ogółem więcej niż rok.

§. 100.

Obowiązki majstra.

Majster winien zajmować się pilnie przemysłem wykształceniem ucznia i nie powinien pozabawiać go czasu i sposobności do tego przez zatrudnianie go innemi robotami.

On a względnie jego zastępca obowiązany jest czuwać nad obyczajami i zachowywaniem się małoletniego ucznia w warsztacie i poza warsztatem, skłaniać go do pracowitości, do dobrych obyczajów i do dopełniania powinności religijnych; nie powinien go ani sam krzywdzić, ani pozwalać, żeby go inni robotnicy i domownicy krzywdzili i winien czuwać nad tem, żeby ucznia nie używano do robót, jak przenoszenie ciężarów itp. w taki sposób i przez czas tak długi, iżby to przechodziło jego siły fizyczne.

Majster a względnie jego zastępca jest nadto obowiązany tym uczniom, którzy nie skończyli jeszcze z pomyślnym skutkiem przemysłowej nauki dopełniającej lub innej przynajmniej równorzędnej, zostawić czas potrzebny, iżby mogli uczęszczać do zakładów w §. 99 b, ustęp 3 wzmiankowanych, przynaglać ich, żeby do tych szkół uczęszczali i nadzorować regularne uczęszczanie do szkoły.

Gdyby uczeń małoletni zachorował lub zbiegł, tudzież w innych ważnych wydarzeniach, winien majster uwiadomić niezwłocznie rodziców, opiekuna lub innych bliskich, jakoteż stowarzyszenie.

Majster, który z własnej winy wywołuje dłużej niż 14 dni trwające opóźnienie przyjęcia lub zwolnienia ucznia, popełnia wykroczenie przeciw ustawie przemysłowej.

§. 106.

Istnienie i zawierzanie stowarzyszeń.

Pomiędzy tymi, którzy w jednej lub w kilku sąsiednich gminach bądź samodzielnie bądź jako dzierżawcy, trudnią się tym samym lub pokrewnym przemysłem, licząc tu także pomocników, utrzymać należy istniejący związek wspólności, gdyby go zaś jeszcze nie było i gdyby stosunki miejscowe nie stały temu na przeszkodzie, Władza przemysłowa ma go zaprowadzić po zniesieniu się ze związkiem jakiby istniał, tudzież z Izłą handlowo-przemysłową, która w tej mierze wysłuchać ma interesowanych.

Przedsiębiorcy przemysłowi (a względnie dzierżawcy) są członkami, pomocnicy zaś przedsiębiorców przemysłowych, tworzących jedno stowarzyszenie, są uczestnikami stowarzyszenia.

W skład stowarzyszenia wchodzić mogą według okoliczności także przedsiębiorcy przemysłowi i pomocnicy z kilku gmin lub powiatów i różnorodnych przemysłów.

O ile w tej części mówi się o pomocnikach (czeladnikach), należy przez nich rozumieć pomocników przemysłowych w ogóle z wyjątkiem uczniów (§. 73, lit. a, b i d).

Jeżeli pomiędzy uczestnikami stowarzyszenia znajduje się znaczniejsza ilość robotników używanych do podrzędnych służb pomocniczych w przemyśle (§. 73, lit. d), można dla tych robotników utworzyć oddzielne instytucje stowarzyszeniom właściwe (sądy polubowne, zgromadzenia robotników i kasy chorych).

§. 107.

Obowiązek wstąpienia.

Kto w okręgu takiego stowarzyszenia prowadzi samodzielnie lub jako dzierżawca ów przemysł, dla którego ono istnieje, staje się już przez samo rozpoczęcie przemysłu członkiem stowarzyszenia i winien dopełniać obowiązków jakie się z tem łączą.

W szczególności winien uiścić opłatę, gdyby dla członków nowo wstępujących była ustanowiona (§. 126, lit *h*) i złożenie jej udowodnić już przy oznajmianiu przemysłu a względnie przy ubieganiu się o przemysł konsensowy. Jeżeli nie uzyska uprawnienia do przemysłu, stowarzyszenie obowiązane jest zwrócić mu opłaconą należność.

Kto na podstawie więcej niż jednej karty przemysłowej a względnie więcej niż jednego dokumentu konsensowego prowadzi samodzielnie, lub jako dzierżawca kilka przemysłów, dla których istnieje nie tylko jedno stowarzyszenie, winien należeć w przymocie członka do wszystkich stowarzyszeń istniejących dla tych przemysłów.

§. 114.

C e l e.

Celem stowarzyszenia jest wyrabiać ducha łączności, utrzymywać i kształcić poszanowanie swego zawodu i zamięślanie jego dobrej sławy pomiędzy członkami i uczestnikami stowarzyszenia, jak nie mniej mnożyć i podnosić wspólne korzyści humanitarne członków i uczestników przez zakładanie kas chorych, kas zapomogowych a względnie funduszków zapomogowych dla członków i uczestników itp., nadto pomnażać wspólne korzyści przemysłowe przez zakładanie kas zaliczkowych, składów materiałów surowych, domów sprzedaży, przez zaprowadzanie wspólnego używania machin i innych metod wyrobu itd.

W szczególności do nich należy:

a) staranie się o utrzymanie stosunków prawidłowych między przedsiębiorcami przemysłowymi a ich pomocnikami zwłaszcza we względzie solidarności współpracujących, tudzież zakładanie i utrzymywanie gospód stowarzyszenia i stręczenie pracy;

b) piecza o uregulowanie stanowiska uczniów przez wydanie postanowień, które przedstawić należy Władzy do zatwierdzenia:

co do zawodowego i religijno-moralnego wykształcenia uczniów;

co do czasu nauki, egzaminowania uczniów itp., jakoteż co do przestrzegania,

aby postanowienia te wypełniano i co do potwierdzania świadectw uczniów i wydawania listów wyzwolenia;

co do warunków trzymania uczniów w ogólności, jakoteż co do stosunku tych ostatnich do ilości pomocników w przemyśle;

c) utworzenie wydziału polubownego (§§. 122 123 i 124) do załatwiania sporów pomiędzy członkami stowarzyszenia a ich pomocnikami wynikłych ze stosunków pracy, nauki i zapłaty; tudzież zakładanie się, aby instytucja sądów polubownych była używana do załatwiania sporów pomiędzy członkami stowarzyszenia, w którymto celu także kilka stowarzyszeń może się połączyć;

d) zakładanie lub popieranie przemysłowych zakładów naukowych (szkół zawodowych, warsztatów do nauki itp.) i nadzór nad nimi;

e) piecza o chorych pomocników (czeladników) przez założenie kasy chorych, lub przystąpienie do kasy chorych już istniejącej;

f) piecza o chorych uczniów;

g) coroczne zdawanie sprawy z wszystkich tych wydarzeń w łonie stowarzyszenia, które mogą się przydać do ułożenia statystyki przemysłowej.

Oprócz regularnych relacji przepisanych pod *g*) stowarzyszenia obowiązane są dostarczać Władzom, tudzież Izbowi handlowo-przemysłowemu swego okręgu, na ich żądanie, wyjaśnień i opinii co do stosunków w związku z ich celem będących i mogą z własnego popędu żądać od tychże organów publicznych poparcia swoich celów w rzeczonych stosunkach.

W szczególności stowarzyszenia dawać mają opinię Władzy przemysłowej wtedy, gdy Władza ta zażąda tego przed wygotowaniem karty przemysłowej na przemysł rękodzielniczy lub przed udzieleniem konsensu na przemysł, do rozpoczęcia którego wymagane jest szczególne uzdolnienie a niewątpliwa stanowczość złożonego dowodu uzdolnienia nie zdaje się być dostatecznie wykazaną.

Stowarzyszenia jednej lub więcej gmin albo powiatów dla lepszego przestrzegania swoich interesów tworzyć mogą koła, obejmujące bądź jednorodne lub bliskie, bądź też różnorodne stowarzyszenia dobrowolnie do koła przystępujące.

Gdzie istnieje taki związek wszystkich stowarzyszeń powiatu politycznego, wydział jego stanowi radę przyboczną przemysłową Władzy politycznej powiatowej, a uprawnienie jego określone być ma drogą rozporządzenia.

§. 115.

Stowarzyszenia mają prawo przepisać w swoich statutach i pobierać opłaty od przyjęcia (wkupne), które mają płacić członkowie stowarzyszenia, tudzież opłaty od przyjęcia i wyzwolin, które mają składać uczniowie.

Wysokość tych opłat ustanawiać będą Władze krajowe polityczne po wystąpieniu tych stowarzyszeń, które w tym względzie postarają się mają o uchwałę zgromadzenia stowarzyszenia.

Rzeczono Władze winny w przeciągu trzech miesięcy od wejścia ustawy niniejszej w wykonanie przewidziane z urzędu statuty stowarzyszeń pod względem wysokości rzeczonych opłat i kwot onychże, o ile takowa byłaby wymierzona za wysoko, zniżyć do odpowiedniego wymiaru z zachowaniem postępowania w ustępie poprzedzającym wzmiankowanego.

Z przychodu rocznego, jaki przynosić będzie wkupne, wolno użyć na bieżące wydatki stowarzyszenia najwięcej trzech czwartych części, resztę zaś należy ulokować korzystnie. Z dochodu, który nieść będą opłaty uczniów, wolno najwięcej połowę obracać na pokrycie wydatków zarządu stowarzyszenia. Reszta użyta być może tylko na takie cele, któreby popierały wykształcenie uczniów lub inne ich interesa.

Zresztą fundusze potrzebne na wydatki stowarzyszeń, z wyjątkiem opłat do kasy chorych (§. 121), o ile na ich pokrycie nie wystarczałyby odsetki od majątku stowarzyszenia, rozkładane będą między członków stowarzyszenia (§. 106) według skali w statutach ustanowionej.

Rzeczono dochody stowarzyszeń, tudzież kary porządkowe (§. 125) ściągane będą drogą administracyjną.

§. 115 a.

Zakładanie przedsiębiorstw przemysłowych w §. 114, ustęp 1 wzmiankowanych w myśl ustawy o spółkach zarobkowych i gospodarczych, tudzież kas zapomogowych dla majstrów i kas chorych dla majstrów w myśl ustawy o zarejestrowanych kasach zapomogowych, jakoteż udział przemysłowy stowarzyszenia w takich przedsiębiorstwach lub materialne popieranie ich funduszami stowarzyszenia może być uchwalone przez zgromadzenie stowarzyszenia tylko większością trzech czwartych części wszystkich członków obecnych, a to jeżeli przedmiot był wpród dokładnie podany w porządku dziennym tego zgromadzenia

i został z porządkiem dziennym należycie ogłoszony. Uchwała podlega zatwierdzeniu Władzy przemysłowej

Do wydania ważnych uchwał tego rodzaju jest zgromadzenie uprawnione, jeżeli może być protokolarnie przy głosowaniu stwierdzona obecność ilości członków stowarzyszenia w stosunku poniżej oznaczonym. Stosunek ten ustanawia się dla stowarzyszeń liczących

aż do stu członków, na pięćdziesiąt procentów,

od stu aż do pięciuset członków, na czterdzieści procentów, lecz najmniej pięćdziesięciu członków,

od pięciuset aż do tysiąca, na trzydzieści procentów, lecz najmniej dwustu członków.

nad tysiąc członków, na dwadzieścia procentów, lecz najmniej trzysta członków.

Dla postanowień powyższych stanowiącą jest ta ilość członków, która należy do stowarzyszenia w dniu zwołania zgromadzenia.

Jeżeli na takie zgromadzenie stowarzyszenia nie zbierze się ilość członków uprawniona do uchwalania, zwołać należy do obrad nad tymi samymi przedmiotami porządku dziennego nowe zgromadzenie, które może wydawać ważne uchwały bez względu na ilość obecnych.

W tem nowem zwołaniu należy wyraźnie nadmienić o tem postanowieniu.

W sposób dopiero co wzmiankowany i za zwołaniem Władzy przemysłowej, stowarzyszenie może także uchwalić, że do kasy zapomogowej dla majstrów i do kasy chorych dla majstrów, które stowarzyszenie samo dla swoich członków założy, lub do której przystąpi, należeć mają wszyscy członkowie stowarzyszenia. W przypadku tym stowarzyszenie może uwalniać tylko pojedynczych członków od obowiązku ubezpieczania się w tej kasie, a to z powodów podanych wyraźnie w statucie przez Władzę zatwierdzonym. Statut kasy może także zawierać postanowienia, że przemysłowcy, którzy zwinęli swój przemysł, mogą pozostać członkami kasy.

Do udziału w przedsiębiorstwach przemysłowych w ustępie 1 wzmiankowanych, żaden członek lub uczestnik nie może być wbrew swojej woli wciągany, wyjąwszy przypadki, w których zakłady tego rodzaju ustanawiane lub zarządzane są ze względów publicznych.

§. 115 b.

Corocznie składać należy Władzy przemysłowej sprawozdanie o zgromadzeniu rocznem i zgodnym z przepisami wyborze starszyny stowarzy-

szenia, tudzież zamknięcia rachunków z przychodów i wydatków stowarzyszenia opatrzone właściwymi wykazami i które powinno być podpisane przez starszego stowarzyszenia i dwóch wydziałowych.

§. 118.

Prawo głosowania i wybieralność.

Wszyscy członkowie stowarzyszenia mają w niem prawo głosowania i wybieralność.

Wyłączeni są od prawa głosowania i wybieralności:

- a) ci przemysłowcy, którzy w skutek skazania przez Sąd karny są wyłączeni od wybieralności do reprezentacji gminnej, jak długo ten skutek wyroku karnego trwa;
- b) ci przemysłowcy, na których majątek ogłoszono konkurs, dopóki trwa przewód upadłości;
- c) ci przemysłowcy, którym Władza odebrała uprawnienie aż do czasu, na który je odebrano;
- d) ci przemysłowcy, którzy z powodu niedołężności umysłu lub marnotrawstwa zostają w kurateli.

Postanowienia powyższe stosują się odpowiednio do prawa głosowania i wybieralności pomocników.

Tak przemysłowcy jak i pomocnicy (czeladnicy) nie mogą być wybrani do sądu polubownego, jeżeli nie skończyli jeszcze 24. roku życia, a pomocnicy (czeladnicy) mają prawo głosowania i wybieralności we wszystkich innych przypadkach dopiero po skończeniu 18. roku życia.

§. 119 d.

Starszego stowarzyszenia i jego zastępcę wybierają na zgromadzeniu stowarzyszenia wszyscy obecni członkowie bezwzględną większością głosów. Gdyby się większość taka nie utworzyła, wyborcy ograniczyć winni wybór ściślejszy do tych dwóch osób, które otrzymały względnie najwięcej głosów. W razie równości głosów, rozstrzyga los, kto ma być przypuszczony do ściślejszego wyboru, lub kto w nim uważany być ma za wybranego.

Władzę przemysłową należy uawiadomić, kto został wybrany starszym stowarzyszenia i jego zastępcą, Władza przemysłowa może wybór unieważnić tylko w takim przypadku, jeżeli przyszedł do skutku bezprawnie lub jeżeli wybrany był według ustawy od wybieralności wyłączony (§. 118); w przypadku tym zarządzić należy niezwłocznie ponowny wybór.

Starszy, lub gdyby go zasłała przeszkoda jego zastępcą, reprezentuje stowarzyszenie na zewnątrz. kieruje wszystkimi jego sprawami i tychże dogląda, tudzież podpisuje wszelkie akta.

Statutem stowarzyszenia przekazane być mogą Starszemu jeszcze inne szczególne sprawy i upoważnienia.

§. 120, Ustęp 3.

Władzę przemysłową uawiadomić należy, kto został obrany przewodniczącym. Władza przemysłowa może wybór unieważnić tylko w takim przypadku, jeżeli przyszedł do skutku bezprawnie, lub jeżeli wybrany był według ustawy od wybieralności wyłączony; w przypadku tym zarządzić należy niezwłocznie ponowny wybór.

§. 137.

Odebranie prawa trzymania uczniów lub młodocianych pomocników.

Prawo trzymania uczniów lub młodocianych pomocników odebrać należy tym przedsiębiorcom przemysłowym, którzy staną się winnymi grubego uchybienia obowiązków względem powierzonych im uczniów lub młodocianych pomocników, lub przeciw którym przywiedzone są okoliczności świadczące, że pod względem moralnym nie są do trzymania uczniów lub młodocianych pomocników ukwalifikowani; prawo to odebrać im należy na pewien czas lub na zawsze niezawisłe od innej kary mogącej być na nich wymierzona na mocy ustawy przemysłowej lub na mocy ustawy karnej powszechnej.

W szczególności tym majstrom, którzy pomimo ponawianego wezwania nie czynią zadość cięgiącemu na nich według §. 100, ustęp 3, obowiązkowi co do dopełniającej nauki przemysłowej uczniów, odebrać należy prawo trzymania uczniów za pierwszym razem na pewien czas, w ponownym przypadku na zawsze.

Prawo trzymania uczniów odbiera się po wysłuchaniu stowarzyszenia, do którego majster należy.

Artykuł II.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie w trzy miesiące po ogłoszeniu.

Artykuł III.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Mojemu Ministrowi handlu i Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Wiedeń, dnia 23. lutego 1897.

Franciszek Józef r. w.

Badeni r. w.

Glanz r. w.

